

Koerdische vrouwen zitten tegenover leden van de mobiele eenheid op straat vlakbij het Turkse consulaat in Deventer.

Foto ANP

Politie was voorbereid op actie Koerden tegen Turks consulaat

Van onze verslaggever
JAN WESTERHOF

DEVENTER — Bij een actie van Koerdische demonstranten in Deventer zijn gisteren zes personen gearresteerd. Bij twee demonstranten werden bijlen en flessen met benzine en ontstekingsmateriaal in beslag genomen. De politie meent dat door de goede voorbereiding en de „massieve” inzet van de mobiele eenheid erger is voorkomen. Doelwit van de demonstratie was het Turkse consulaat in Deventer.

Vorig jaar kreeg de Deventer politie pas een half uur van te voren een telefoontje van Binnenlandse Zaken. Bij de gevechten voor het consulaat raakte toen een politieagent ernstig gewond. De actie van gisteren was de politie al veel eerder ter ore gekomen. Vanwege het geweld in Duitsland, Amsterdam, Rotterdam en Den Haag tegen Turkse instellingen, waren uitgebreide voorzorgsmaatregelen getroffen.

Voorzien van Koerdische vlaggen trokken naar schatting 150 aanhangers van de Koerdische Arbeiders Partij (PKK) gistermorgen omstreeks half elf in de richting van het consulaat. Daar stond de mobiele eenheid al klaar. De demonstranten, voor het merendeel afkomstig uit Deventer en Twente, kregen geen kans om hun protesten tegen het geweld in Oost-Turkije op de stoep van het consulaat aan de Keizerstraat te uiten. De politie had de weg afgezet.

De aanwezigheid van een fotograaf op het dak van het consulaat was volgens de Koerden de aanleiding voor de eerste

schermutselingen. Bij korte charges sloeg de politie met de wapenstok en werden zes demonstranten aangehouden. Mede op aanwijzingen van omstanders haalde de politie de twee met bijlen gewapende mannen uit de groep.

Ook een vrouw die zich met een klein kind in voorste gelederen bevond, werd aangehouden. „Voor haar eigen veiligheid en dat van haar kind” werd ze op het politiebureau in een wachtruimte ingesloten.

Onder de demonstranten bevonden zich ook enkele kinderen in de leeftijd vanaf een jaar. „Dagelijks gaan er tientallen kinderen in Turkije dood. Als dat mag, mag mijn kind hier ook dood gaan”, aldus een geëmotioneerde moeder. Turkse kranten melden dat bij de gewelddadigheden in Sirkak veel kinderen en tieners zijn gedood omdat de PKK hen bij demonstraties gebruikt als schild tegen de Turkse veiligheidstroepen.

De Koerden vinden dat de Nederlandse regering zich moet uitspreken tegen het geweld van de Turkse regering in Oost-Turkije. Volgens officiële persbureau's zijn er tot nu toe bij de gevechten zestig mensen gedood. De Koerden in Nederland worden met behulp van faxberichten dagelijks door mensenrechtenorganisaties op de hoogte gehouden van de gevechten in Oost-Turkije. Volgens Rûken (21) zijn er op die manier al 150 namen van gedode Koerden doorgegeven. Onder de demonstranten bevonden zich familieleden van de slachtoffers. Rûken (niet haar echte naam)

woont in Deventer. Ze studeert bedrijfs-economie aan de open universiteit. „Dat hebben we hard nodig. Veel Koerden studeren dit, of bedrijfskunde. Als straks Koerdistan wordt gesticht ben ik als eerste weg.” Net als de meesten van de veertigduizend Koerden in Nederland volgt ze met grote spanning via de Nederlandse media, de BBC, CNN en de Duitse televisie, het nieuws over haar geboorteland. Over de aandacht voor de Koerdische zaak in Nederland is ze erg teleurgesteld. „Toen Saddam de Koerden in Irak aanviel was het voortdurend in het nieuws. Nu hoor je er bijna niets over.”

Van de zijde van het toegestroomde publiek in de Deventer binnenstad kwam weinig respons op Koerdische leuzen als „De PKK is het volk, en het volk zijn wij”. Of het huldebetoon aan het leiderschap van Abdullah Öcalan. Gelaten aanschouwde het winkelende publiek op enige meters afstand de groep Koerden, waarvan velen zich met een dismal (sjaal) om het hoofd gewikkeld enigszins tegen de Hollandse buien probeerden te beschermen. Met zang en dans was de groep rond het middaguur overgegaan tot een blokkade van de Keizerstraat. Eis: „We gaan niet eerder weg dan wanneer onze zes kameraden zijn vrijgelaten.”

Omstreeks vijf uur werden de zes in opdracht van de officier van justitie vrijgelaten arrestanten met veel gejuich onthaald. Met twee tieners voorop schaarde de groep zich achter de Koerdische vlaggen voor de terugtocht.

Turks Koerdistan toneel van escalerend geweld

ANKARA (AFP, Reuter) — Twee kinderen en twee Koerdische guerrillastrijders zijn donderdag omgekomen bij gevechten in het zuidoosten van Turkije. Het gebied is het toneel van toenemend geweld tussen Turkse militairen en Koerdische separatisten. Ten minste 26 mensen, van wie twintig guerrillastrijders, kwamen de afgelopen twee dagen om aan de vooravond van de viering van het Koerdisch Nieuwjaar, zaterdag.

De twee kinderen en de guerrillastrijders kwamen om bij de stad Dargecit in de provincie Mardin. Volgens Anatolia kwam het tot gevechten toen Turkse militairen de stad Dargecit binnendronnen op zoek naar leden van de Koerdische Arbeiders Partij (PKK). Woensdag dodden Turkse militairen tien Koerdische separatisten in de buurt van Dargecit.

In het dorp Duzova bij Cizre bekogelden dorpelingen donderdag veiligheidsmensen met stenen toen zij het plaatsje binnen wilden trekken. Bij het incident werd een meisje gedood.

Donderdag executeerden guerrillastrijders twee dorpswachters, door de Turkse autoriteiten aangestelde gewaardeerde ordehandhavers, in de stad Cizre.

De slachtoffers werden gevonden met bankbiljetten in hun mond om aan te geven dat zij door de Turkse overheid werden betaald.

PKK-guerrillastrijders doodden ook een 18-jarige man in de stad Nusaybin, die er van werd verdacht lid te zijn van de Koerdische Hezbollah-beweging, die streeft naar een islamitische staat Koerdistan. Beide bewegingen zijn sinds enige tijd met elkaar slaags.

De gewelddadige acties van de Koerden volgden op de dood van achttien Koerdische guerrillastrijders, onder wie een vrouw, woensdag bij drie afzonderlijke gevechten met Turkse leger-eenheden, eveneens in het oosten en zuidoosten.

Intussen zijn honderden burgers vanuit Cizre naar de provinciehoofdstad Diyarbakir gevlucht uit vrees voor bloedige gevechten tussen regeringstroepen en aanhangers van de PKK. De PKK heeft bedreigd ter gelegenheid van het Koerdisch Nieuwjaar een offensief te ontketenen. De PKK vecht al sinds augustus 1984 voor een onafhankelijke Koerdische staat in het zuidoosten van Turkije, waar veel Koerden wonen. De strijd heeft sindsdien aan drieduizend mensen het leven gekost.

Volkskrant 20/1/92

Turkije beschuldigt pro-Iraanse groepen Koerden te steunen

ANKARA (AFP, AP) — De Turkse minister Ismet Sezgin van Binnenlandse Zaken zei gisteren dat de pro-Iraanse fundamentalistische beweging Hezbollah betrokken is bij de vrijheidstrijd van de Koerden in Oost-Turkije. De minister sprak over goed opgeleide agenten die erop uit zijn Turkije te vernietigen. Eerder deze maand zou een lid van Hezbollah zijn gearresteerd na een aanslag op een synagoge in Istanbul.

Hezbollah zou zich hebben gevoegd bij de Koerdische Arbeiders Partij (PKK), die verantwoordelijk wordt gehouden voor vele aanslagen in Turkije. Beide groepen zouden inmiddels ook alweer uiteen zijn gevallen en tegen elkaarder aldus Sezgin.

Zes Koerdische vrijheidstrijders en twee Turkse politiemannen zijn vrijdag gedood bij schermutselingen nabij Tunceli in het oosten van Turkije. De Koerden zouden geweigerd hebben gehoor te geven aan een bevel van de militairen. Behalve de Koerden werden twee burgers gedood en raakte een politie-man gewond bij Koerdische aanvallen op drie politiebureaus.

Volkskrant 13/1/92

de Volkskrant VAN DINSDAG 28 JANUARI 1992

Onderzoekscommissie „Tsjecho-uitgezette“

Van onze verslaggevers
DEN HAAG — In zijn beleid ten aanzien van de veiligheid en rechtszekerheid met de maandagmiddag van de emeritus Haan, lid van een onderzoekscommissie naar de situatie van Vietnamezen in Tsjechoslowakije.

Vragen over kernenergie blijven uit

Van onze correspondent
PETTEN — Het Energieonderzoek Centrum Nederland (ECN) in Petten heeft maandag enige honderden vragen over straling beantwoord op een speciaal 06-nummer. Volgens een ECN-woordvoerder betrof het overgrote deel vragen over de stralingsrisico's in de directe huiselijke omgeving.

Turkije bombardeert Koerden in noorden Irak

ANKARA — De Turkse luchtmacht heeft voor de tweede keer deze maand een luchtaanval uitgevoerd op kampen van de Koerdische Arbeiderspartij PKK in het noorden van Irak.

Volgens Turkije zijn geen burgers getroffen, maar vertegenwoordigers van het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen zeggen dat bij het laatste bombardement negen burgers zijn gedood. De aanval gold als vergelding voor de aanval van PKK op Turkse verkenningsovervliegtuigen.

De twee kampen liggen op 2000 meter hoogte op ongeveer negen kilometer aan de Iraakse kant van de grens tussen Irak en Turkije.

Volkskrant 10/1/92

Turkije bombardeert weer Koerdische kampen Irak

ANKARA/ZAKHO (AFP, Reuter, AP) — Turkije heeft dinsdag weer bombardementen uitgevoerd op kampen van Koerdische rebellen in het noorden van Irak. Doelwit was een kamp van dertien tenten waarin het hoofdkwartier van de Koerdische Arbeidspartij (PKK) is ondergebracht. Afgelopen maandag werden 34 tenten in twee andere kampen door vernield.

Turkije voert de aanvallen uit om te voorkomen dat PKK de kans krijgt om het aangekondigde voorjaarsoffensief in Turkije uit te voeren. PKK is verantwoordelijk voor tal van aanslagen in Turkije. Volgens de Turkse regering hebben de Turkse Koerden zich teruggetrokken in kampen in de bergen van Noord-Irak waar zij hun plannen voor aanslagen beramen en van waaruit de aanvallen worden uitgevoerd. De kampen liggen op een hoogte van tweeduizend meter op een afstand van negen kilometer van de Turkse grens nabij de grensplaats Cukurca.

PKK vecht al sinds 1984 voor een onafhankelijke Koerdische staat in het zuidoosten van Turkije waar veel Koerden wonen. In de strijd zijn ongeveer drieduizend mensen gedood, onder wie burgers, Turkse militairen en Koerdische separatisten. Turkije zegt dat bij de luchtaanvallen geen burgers zijn getroffen. Maar volgens het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties werden bij de eerste luchtaanval eerder deze maanden negen Iraakse Koerden gedood.

In het Iraakse Koerdistan, eveneens in het noorden van Irak nabij de plaats Arbil, worden sinds zondag schermutselingen gemeld tussen Koerden en het Iraakse leger. Het leger van Irak zou, volgens Koerdische bronnen, z'n oude posities weer innemen en optrekken naar de grenzen van Turkije en Syrië in de richting van de veiligheidszone die in maart 1991 werd ingericht ter bescherming van de Koerden tegen Irak.

Volgens een woordvoerder van de nationalistische partij PUK zijn bij de schermutselingen inmiddels veertig Iraakse soldaten en drie Koerden gedood. Drie Iraakse militairen zouden gevangen zijn genomen. De Iraakse strijdkrachten zouden gebruik maken van zware artillerie.

De geallieerde strijdkrachten die het luchtruim boven de veiligheidszone controleren, verklaarden gisteren geen

aanwijzingen te hebben dat de Iraakse troepen werkelijk oprukken.

De Iraakse premier Tariq Aziz arriveerde gisteren in New York waar hij vandaag gesprekken zal voeren met de Verenigde Naties. Aziz zei, na een gesprek met de president van de Veiligheidsraad, te zijn gekomen om goodwill te vragen voor zijn land en door de VN verlost te worden van de economische sancties waaronder Irak gebukt gaat. Daarentegen willen de VN van de Iraakse premier vooral weten waarom Bagdad zich niet houdt aan de VN-resoluties over vernietiging van de massavernietingswapens die Irak nog steeds bezit.

Londen geeft leider Koerden verzekering van blijvende steun

LONDEN (AFP, Reuter) — De Britse premier Major heeft de Koerdische verzetsleider Barzani woensdag verzekerd dat de Amerikaanse, Britse en Franse gevechtsvliegtuigen op de Turkse basis Incirlik zullen blijven om Irak te weerhouden van agressie tegen de Koerden. Het akkoord met Turkije dat de aanwezigheid van 48 westerse toestellen regelt, loopt eind juni af, maar kan in overleg worden verlengd.

„Zolang er geen politieke regeling is getroffen, hebben wij bescherming door eenheden van de coalitie nodig”, aldus Barzani. Hij riep de wereldgemeenschap op Irak onder druk te zetten tot dat er een politieke oplossing is gevonden voor de kwestie van de Koerdische autonomie.

Barzani dankte Major voor zijn initiatief tot „Operation Save Haven”, dat vorig jaar april leidde tot de opvang van tienduizenden Koerden die richting Turkije waren gevluht, nadat hun opstand tegen het bewind van Saddam Hussein was mislukt.

De leider van de Koerdische Democratische Partij (KDP) vroeg verder meer humanitaire hulp voor de Koerdische bevolking in Noord-Irak, die ernstig heeft te lijden van de Iraakse blokkade van Koerdistan. De leider van de Patriottische Unie van Koerdistan (PUK), Talabani, heeft aangedrongen op westerse actie om de blokkade door Irak ongedaan te maken. Volgens hem wordt er honger geleden in Noord-Irak.

De Britse minister van Ontwikkelingssamenwerking, Lynda Chalker, heeft de Koerden vijf miljoen dollar extra hulp toegezegd die door de Verenigde Naties zal worden verspreid. Sinds april heeft Londen 79 miljoen dollar aan noodhulp verschaft aan de Koerden en de shi'ieten in Zuid-Irak. Chalker werkt hard aan internationale coördinatie van de hulpverlening.

...en meisje kijkt door de deur van een huis in Cizre naar Turkse militairen die op zoek zijn naar strijders van de Koerdische Arbeiderspartij. Foto: AFP

Groot offensief tegen guerrillastrijders PKK op til

de Volkskr. 27.03.1991

Turkse leger kamt Koerdische steden uit

CIZRE (AFP, Reuter) — De Turkse strijdkrachten zijn donderdag met huiszoekingen begonnen in de Koerdische stad Cizre en hebben een uitgaansverbod ingesteld in de nabijgelegen stad Silopi. Volgens de autoriteiten worden in Cizre huizen „stuk voor stuk” op wapens doorzocht.

Het optreden van de strijdkrachten in verscheidene steden in het zuidoosten van Turkije volgt op een weekende van bloedige confrontaties met guerrillastrijders van de Koerdische Arbeiderspartij (PKK) naar aanleiding van het Koerdisch Nieuwjaar. Daarbij zijn voor zo ver bekend zeker zestig doden gevallen. De PPK had voorafgaande aan het Nieuwjaar herhaaldelijk opgeroepen tot een offensief tegen de Turkse bezetting van Turks-Koerdistan.

Inwoners van Cizre zeiden dat er sinds woensdag geen schot is gevallen, maar dat de spanning nog groot is. Journalisten mogen hun hotel niet verlaten of vanuit het raam filmen of fotograferen. Maandag werd een Turkse fotograaf in Cizre doodgeschoten. Volgens zijn collega's was de kogel afkomstig uit het wapen van een militair of politiemann. De regering wacht de resultaten van een onderzoek af.

De Turkse veiligheidsfunctionarissen hebben de stad Silopi en de provincie Sirnak donderdagmorgen tot nader order tot verboden gebied uitgeroepen. De Turkse staatstelevisie berichtte dat de provinciale gouverneur Mustafa Malay in Silopi, aan de Turks-Iraakse grens, verdergaande maatregelen dan alleen een uitgaansverbod heeft verordeneerd.

Het is tevens verboden de stad in te gaan of te verlaten. Waarnemers houden rekening met een grootscheepse operatie van de strijdkrachten tegen de guerrillastrijders van de PKK in Silopi.

De toestand in de provinciehoofdstad Sirnak zou zich intussen enigszins hebben gestabiliseerd. De stad is omsingeld door drie pantsereenheden en het leger heeft alle huizen doorzocht op wapens, aldus de Turkse pers.

De toestand in Idil is klaarblijkelijk wat minder gespannen. Het uitgaansverbod is donderdagochtend opgeheven, aldus het persbureau Anatolia.

Na aanslagen met brandbommen in Ankara en Istanbul op overheidsgebouwen, heeft de minister van Binnenlandse Zaken alle politieprefecten opdracht

gegeven „de veiligheidsmaatregelen in openbare plaatsen te verscherpen”. Sinds zondag zijn zes politiemannen en militairen gedood en tien anderen gewond bij aanslagen, die werden opgevoerd door extreem-linkse groeperingen die de PKK steunen.

De voorzitter van de Turkse parlementscommissie voor buitenlandse relaties, Ali Dincer, heeft in een brief aan alle Europese landen, met name Duitsland, opgeroepen effectieve beschermingsmaatregelen te treffen tegen terreuraanslagen op Turkse legaties en gebouwen. Volgens Dincer worden aanslagen nog al eens plaats „onder de ogen van de politie”.

Amnesty International zei donderdag te vrezen dat Turkse militairen ongewondende Koerden hebben gedood.

Koerdisch nieuwjaar aanleiding tot felle strijd in Oost-Turkije

ANKARA (DPA, AFP, Reuter) — In vooral door Koerden bewoonde delen ten zuidoosten van Turkije hebben zich maandag weer gevechten voorgedaan tussen Turkse veiligheidsstroepen en separatisten van de Koerdische Arbeiders Partij (PKK). Sinds maandag zijn bij zulke gevechten zeker mensen om het leven gekomen en anderen gewond geraakt. In de steden Cizre, Sirkak, Nusaybin, Yüksekova en Van is een uitgaansverbod van kracht.

Volgens het semi-officiële persbureau Anatolië beschoten beide partijen elkaar met granaatwerpers en machinegeweren. Volgens nog onbevestigde berichten werden volgens de Turkse leger gevechtsvliegtuigen en helikopters ingezet. De Turkse premier Demirel riep de volking maandag op tot kalmte. Volgens de premier is de PKK, ondanks alle berichten van de Turkse autoriteiten om de Novruz-feest vreedzaam te laten vieren, begonnen met de „terreur van de staat”. Afgelopen week eindigde hij de opstand „een oorlogsverdring door de PKK”. De Turkse staat zal deze terreur in geen geval toestaan, aldus de premier.

De gevechten zijn de ernstigste sinds het uitgaansverbod van de PKK in 1984 haar strijd tegen een onafhankelijk Koerdistan begon. Sindsdien zijn er meer dan 3300 mensen gevallen: burgers, militairen, politiemannen en verzetsstrijders.

De huidige gevechten begonnen na de dood van de PKK-leider Abdullah Öcalan, vanuit zijn hoofdkwartier in

Damascus en via in Turkije verspreide pamfletten de Koerden had opgeroepen tot een opstand ter gelegenheid van Novruz — het Koerdische nieuwjaar. Later zei Öcalan dat de gevechten zullen doorgaan. Een tienduizend man sterke guerrillamacht heeft hiervoor 20 jaar lang getraind, aldus de PKK-leider. „Wij hebben de grootste kans in onze geschiedenis om een stap voorwaarts te zetten naar vrijheid”, aldus Öcalan.

In Cizre werd maandag opnieuw strijd geleverd tussen Koerdische opstandelingen en Turkse militairen en politie-eenheden. Tanks met schuivers die bij de invalswegen van Cizre barricades wilden opruimen, werden volgens de Turkse televisie door sluipschutters vanaf de daken beschoten. De 33-jarige fotograaf Izzet Kezer zou tijdens deze schermutselingen dodelijk zijn getroffen. Een Duitse radioverslaggever meldde echter vanuit Cizre dat de Turkse fotograaf was neergeschoten toen een groepje journalisten, onder dekking van een witte vlag, probeerde een gewonde vrouw uit de vuurlinie te redden. Volgens deze journalist schoot het Turkse leger op alles wat bewoog.

In Sirkak, waar zaterdag bloedige confrontaties plaatsvonden tussen Turkse troepen en PKK-guerrillastrijders, zouden de politie en het leger maandag „grote aantallen terroristen” hebben opgepakt en munitie hebben buitgemaakt. Veiligheidsstroepen wisten het stadhuis, de hoofdkwartieren van politie en leger, een politiekazerne en vele andere overheidsgebouwen te ver-

Uitgaansverbod in Koerdische plaatsen na geweld

overen, zo meldde de plaatselijke gouverneur, Mustafa Malay. Een soldaat en een politiemann werden in de nacht van zondag op maandag in Sirkak gedood tijdens een aanval van PKK-strijders die gebruik maakten van mortieren, raketwerpers en andere zware wapens, aldus Malay. Volgens Turkse kranten zijn in Sirkak veel kinderen en tieners gedood, omdat de PKK hen bij verboden demonstraties gebruikt als schild tegen de Turkse veiligheidsstroepen.

Koerdische parlementariërs in Ankara zeiden gisteren dat het leger en de politie alle inwoners van Sirkak op een voetbalveld hebben samengedreven. Volgens een uit Sirkak afkomstige volksvertegenwoordiger van de sociaal-democratische partij (SHP), Mahmut Alinak, werd hiertoe overgegaan om huiszoekingen te vergemakkelijken.

Intussen is buitenlandse journalisten de toegang tot het strijdgebied verboden. Twee Turkse kranten beschuldig-

den de internationale pers er mee van door haar aanwezigheid in het ten van Turkije bloedige incidenten hebben uitgelokt.

Uit protest tegen het Turkse optreden hebben Koerden maandag vertalingen aangericht in Turkse instellingen in verscheidene Europese steden: Kassel, Hanover, Amsterdam, Rotterdam, Brussel, Oslo en Athene.

In Brussel blokkeerden ongeveer honderd Turken korte tijd de hal van het Europees Parlement. Een Griekse Europarlementariër werd samen met een Koerdische betogers geboeid afgevoerd naar een politiebureau. De parlementariër, lid van de Alliantie van Links, zich verzet tegen de arrestatie van Koerden die eerder aan de politie was ontsnapt toen zij de ruiten van de Turkse ambassade met hamers hadden ingeslagen. Elders in Brussel werden kantoor van een Turkse bank en een luchtvaartmaatschappij beschadigd.

Tientallen doden bij de viering van Koerdisch nieuwjaar

DIYARBAKIR (AFP, DPA, Reuter) — De viering van Nevroz, het Koerdische nieuwjaar, is dit weekeinde in het zuiden en zuidoosten van Turkije, waar een Koerdische meerderheid woont, uitgelopen op zware onlusten. Bij gevechten tussen ordetroepen en de Koerdische bevolking zijn tenminste 43 mensen om het leven gekomen. De gevechten behoorden tot de hevigste van de afgelopen jaren.

De viering van het nieuwe jaar was vrijdag begonnen met volksfeesten. Zaterdag veranderden de festiviteiten van karakter, toen ordetroepen ingrepen, bij wat de Turkse pers later een „opstand” noemde. Demonstranten riepen leuzen en droegen spandoeken mee waarop zij afscheiding van Turkije eisten. De regering had een dergelijke „uitdaging van de staat” verboden. Leiders van de PKK, de Koerdische Arbeiderpartij die naar afscheiding streeft, hadden opgeroepen tot een algemeen opstand.

Volgens de Turkse regering vonden de ongeregelde heden vooral plaats in Cizre, Sirkak en Van. Daar werd zaterdag een avondklok ingesteld, die ook gisteravond nog gold. In steden als Ankara, Istanbul, Izmir en Adana, waar veel Koerden wonen, zijn meer dan driehonderd van hen gearresteerd.

Bij de onlusten vielen minstens 43 doden. Volgens het semi-officiële persbureau Anadolu werden zondag alleen al in Nusaybin bij schietpartijen tussen Koerden en militairen minstens tien mensen gedood en twintig gewond. De meeste gewonden gaan niet naar het ziekenhuis uit angst voor arrestatie. Familieleden weigeren om dezelfde reden hun doden naar het ziekenhuis te brengen. Minister van Binnenlandse Zaken Ismet Sezgin zei zondag dat een aantal van de doden in Cizre „hoge leiders van de PKK” zijn.

In Noorwegen en Zweden hebben Koerdische demonstranten afgelopen weekeinde uit protest de Turkse ambassades belaagd. In Oslo verwoesten 21 Koerden zaterdagavond het gehele interieur van de ambassade. Zondag gooide in Stockholm een groep van veertig demonstranten stenen door de ruiten van de ambassade.

VS billijken Turkse aanvallen op Koerden

DIYARBAKIR/FRANKFURT (Reuter, AP) — De Verenigde Staten hebben de Turkse aanvallen op de Koerden gerechtvaardigd, hoewel Turkije de grens met Irak schendt bij het uitvoeren van de bombardementen. „De Amerikaanse regering heeft steeds de activiteiten van terreurgroepen zoals de Koerdische Arbeiders Partij (PKK) veroordeeld”, zei een woordvoerder van het minister van Buitenlandse Zaken in Washington gisteren.

Washington zou, aldus de woordvoerder, „behoefte hebben de werkelijkheid

van de situatie in Turkije te erkennen”. In dit verband wordt gewezen op het feit dat de regering in Bagdad geen moeite zou doen om de Koerden, die verantwoordelijk worden geacht voor de aanslagen in het zuidoosten van Turkije, te controleren en tegen te houden.

„De PKK-strijders zijn terroristen”, aldus Washington. Hij zei te hopen dat Turkije zich beperkt tot het „beantwoorden” van de terreuracties van de Koerden.

Turkse militairen hebben woensdag bij een luchtaanval in Noord-Irak tenminste 28 Koerdische rebellen gedood, zo is officieel meegedeeld. De luchtaanvallen werden met helikopters uitgevoerd tegen een kamp in de bergen bij Genc waar vijftig strijders in tenten bivakkeerden. Ook maandag en dinsdag werden tentenkampen door de Turkse luchtmacht beschoten.

In Duitse steden en Londen hebben Koerden gisteren geprotesteerd tegen de bombardementen. Op verscheidene plaatsen werd aanzienlijke schade aangericht en deden zich schermutselingen voor tussen Koerden en politie. In totaal werden bijna honderd Koerden opge-

voerd tegen een kamp in de bergen bij Genc waar vijftig strijders in tenten bivakkeerden. Ook maandag en dinsdag werden tentenkampen door de Turkse luchtmacht beschoten.

In Londen bezetten zo'n honderd Koerdische mannen, vrouwen en kinderen een kantoor van de Turkse nationale luchtvaartmaatschappij. Na ongeveer twee uur verlieten zij het pand. In Mainz bestormden Koeden het Turkse consulaat, net zoals in Frankfurt en Neurenberg. In Stuttgart kon het consulaatsgebouw tijdig worden afgezet. Vreedzamer waren de protesten in Bonn, Keulen, Duisburg en Hannover. In Bonn hielden Koerden een sit-in in het gebouw van het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties.

Turken in Duitsland

Vervolg van pagina 1

Als reactie op het wapenembargo is deze minderheid plotseling zeer actief: opnieuw werden talrijke Duitse vestigingen van Turkse instellingen met brandbommen bestookt en werd er net als donderdag en vrijdag in verschillende steden gedemonstreerd voor een onafhankelijk Koerdistan.

Dit leidt weer tot emotionele tegenreacties, zoals eind vorige week in Keulen de oprichting van een anti-PKK-groepering, waarbij zich volgens een van onze zegglieden ook fascistische Grijsse Wolven hebben aangesloten. „Genscher haalt de guerrilla in eigen land. Waarom zien de politici in Bonn dat niet”, aldus een Turkse vrouw.

Terreur

Even buiten Bonn wordt druk gestencild. Iemand kopieert een brief aan Genscher, waarvan de tekst in het Duits reeds is afgedrukt in een van de Turkse zondagskranten. „Zeer geachte heer minister Hans-Dietrich Genscher. De separatistische terreur in Turkije heeft tot gevolg dat er vijandschap ontstaat tussen de Turkse en Koerdische volkeren, die al vele honderden jaren broederlijk en vreedzaam met elkaar leven (...)”

Volgens de brief wordt het moeizame democratiseringsproces in Turkije ernstig geschaad door de terroristische aanslagen. Door openlijk partij te kiezen voor de Koerdische afscheidingsbeweging brengt Genscher „het gemeenschappelijke Duits-Turkse verleden een zware slag toe”.

De Turkse media blijken zeer fantasievol in het bedenken van scenario's die binnen de Duitse regering zouden bestaan. Ze reiken van een greep naar de strategische olievoorraden in de Koerdische regio („net als Hitler”) tot aan duistere plannen met Rusland om Turkije eronder te houden en de oprukkende islamitische fundamentalisten fijn bezig te houden in het onherbergzame grensgebied van Turkije, Syrië, Irak, Iran en Armenië.

Zes kranten, alle van verschillende politieke kleur, zijn evenwel eensgezind in hun oordeel dat Bonn een Joegoslavische oplossing voor ogen staat: zelfbeschikking voor ieder volk dat het wil, ongeacht de gevolgen. Deze eensgezindheid wordt door de aangesproken Turken „zeer opmerkelijk” genoemd.

Een van de aanwezige Koerden: „In ons gebied zijn drie verschillende religies. Zelfs als er in Turkije een zelfstandig Koerdistan komt, blijft het onrustig.”

De Duitse pers weet over het algemeen weinig raad met het wapenembargo en concentreert zich voornamelijk op de wankelende positie van minister Stoltenberg van Defensie. Gezien de Turkse commentaren mag de mening van de conservatieve Welt am Sonntag niet onvermeld blijven:

„Dat Turkije ook door Duitsland geleverde wapens zou inzetten tegen de Koerden kan alleen leken verbazen. De verdragstekst dat het materieel uitsluitend bestemd was voor het afwerpen van een aanval op het NAVO-territorium is huichelachtig. Iedereen weet dat tijdens een kritische situatie alle wapens overal worden ingezet.

„Toen Genscher tijdens de Golfoorlog door het Midden-Oosten fladderde, verdeelde hij honderden miljoenen mark in Israël, Egypte en Syrië. De Syriërs financierden daarmee Scud-raketten uit Noord-Korea die Israël precies kunnen raken.”

Volkskrant 23/3/92

Volkskrant 23/3/92

ed
nd
nt

Koerden roepen op tot mobilisatie tegen Turkse leger

ISTANBUL (AFP, AP) — De Koerdische opstandelingen hebben donderdag alle Koerden in Turkije opgeroepen zich te mobiliseren voor de strijd tegen het Turkse leger. In een vlugschrift dat in het zuid-oosten van Turkije werd verspreid, waarschuwen de Koerden voor een Turkse aanval. Het vlugschrift, dat veel weg heeft van een oorlogsverklaring, is getekend door het leger voor de Bevrijding van het Volk van Koerdistan (ALPK).

De Turkse vice-premier Erdal İnönü zei gisteren dat Ankara geen gesprekken met de Koerden zal voeren, zolang zij zich bedienen van terroristische acties. „Met terroristen kunnen we niet praten over een democratische oplossing”, zei hij. Het Turkse leger blijft doorgaan met het bombarderen van Koerdische basis in het bergen in het noorden van Irak. De Turkse regering wil met de bombardementen voorkomen dat de Koerden hun aangekondigde voorjaars-offensief uitvoeren.

In de Iraakse bergen hebben aanhangers van de Koerdische Arbeiders Partij (PKK) hun basis. De PKK vecht al sinds 1984 voor een vrij en onafhankelijk Koerdistan. In Turkije wonen zestig miljoen Koerden. Volgens de Turkse regering gebruikt de PKK de kampen om snelle guerrilla-acties in Turkije uit te voeren. De luchtaanval van gisteren werd door de Turkse regering niet gemeld. Internationale hulpverleners zeggen dat het Turkse leger eerder deze week woonplaatsen van Iraakse Koerden, die geen deel uitmaken van PKK, hebben getroffen.

V-raad en Hof raken in elkaars vaarwater

Van onze redactie buitenland
AMSTERDAM — Een van de pikante aspecten aan het geschil rond de geëiste uitlevering door Libië van de Lockerbie-verdachten, is de mogelijke botsing van taken en bevoegdheden tussen de Veiligheidsraad en het Internationale Gerechtshof. Volgens de Verenigde Staten is het juist de bedoeling van de Libische regering zo'n conflict tussen de twee VN-organen uit te lokken.

Libië vraagt het Hof de Verenigde Staten en Groot-Brittannië te verbieden strafmaatregelen te treffen als Tripoli blijft weigeren twee geheim agenten uit te leveren. De Verenigde Staten, Groot-Brittannië en Frankrijk waren vrijdag in New York nog steeds hard bezig steun te verzamelen voor een resolutie van de Veiligheidsraad, waarin wordt opgeroepen luchtverkeer en wapenhandel met Tripoli te staken.

Vooral de Derde-Wereldlanden in de Veiligheidsraad hebben bedenkingen. Naar verluidt zal China niet vóór stemmen, maar evenmin gebruik maken van zijn veto. Een woordvoerder zei gisteren dat de resolutie „niet voor maandag” in stemming zal komen.

Het zou een rare boel worden: de Veiligheidsraad roept in New York op tot sancties tegen Libië, terwijl aan de overzijde van de Atlantische Oceaan, in Den Haag, een ander gewichtig VN-orgaan debiteert over een verbod van zulke sancties.

Volgens N. Schrijver, docent volkenrecht aan het Haagse Institute of Social Studies, gebeurt het zelden of nooit dat het Hof en de V-raad zo op elkaars terrein opereren. Het VN-handvest geeft geen uitsluitel over de competenties, zegt hij. Beide instellingen zijn zogenoemde hoofdorganen van de VN; de

wel of niet mag doen”, meent Post.

Op iets dergelijks had de Libische delegatie donderdag in Den Haag gezinnspeeld. Onder de „voorlopige maatregelen” zou ook moeten vallen een verbod bij de Veiligheidsraad aan te dringen op sancties. Ook Schrijver acht het uitgesloten dat een voor Libië gunstige uitspraak van het Hof de leden van de V-raad monddood zou kunnen maken.

Niettemin blijft onduidelijk wat de verhouding zal zijn tussen uitspraken van het Hof en van de Veiligheidsraad. Van belang daarbij is of de betreffende resoluties van de raad bindend zijn.

Her en der in de pers is resolutie 731 van 21 januari, waarin de Veiligheidsraad Libië oproept mee te werken aan het uitleveringsverzoek, beschreven als een bindende resolutie.

Dat is echter geenszins het geval. Bindende resoluties van de Veiligheidsraad zijn zeldzamer dan veelal wordt aangenomen. De raad maakt over het algemeen slechts gebruik van zijn bevoegdheid „aanbevelingen” te doen aan partijen die een geschil hebben. Dat gebeurt dan op grond van hoofdstuk VI van het VN-handvest.

Een bindende resolutie kan de Veiligheidsraad eigenlijk alleen baseren op hoofdstuk VII, waarin staat dat de raad dwangmaatregelen kan nemen ter wille van „de internationale vrede en veiligheid”. Maar het is gebruikelijk dat dan in de tekst expliciet wordt verwezen naar de betreffende artikelen.

Schrijver werkte vorig jaar tijdelijk bij de VN als juridisch adviseur, en was nauw betrokken bij het opstellen van de resoluties inzake het Golfconflict. Hij kent de nuances van het resolutiejargon op zijn duimpje. Volgens hem blijkt ook uit het gebruik van het woord *urge* in de tekst dat Libië hooguit met nadruk wordt opgeroepen de verdachten uit te leveren. Bij een bindende resoluties besluit (*decides*) de raad tot iets.

De verwijzing in de tekst van resolutie 731 naar „bedreigingen van de internationale vrede en veiligheid”, zegt Schrijver, houdt wel een hint in dat de raad begint te neigen naar hoofdstuk VII. Zover zou het dan moeten komen in de resolutie die op het ogenblik wordt voorbereid.

Personeel stadsradio schenkt zenders aan Koerden in Irak

Van onze verslaggever
ARNHEM — Medewerkers van de Arnhemse Stadsradio hebben in februari een radio- en een televisiezender naar Koerdistan gesmokkeld. De Arnhemmers hebben de zenders en de bijbehorende masten de afgelopen weken in stad Dokuh geïnstalleerd. In het bevrijde Koerdische deel in noord-Irak is grote behoefte aan communicatie-apparatuur, mede in verband met de verkiezingen van 3 april.

De zender zal worden beheerd door het Koerdisch Front, waarin een aantal politieke organisaties zijn vertegenwoordigd. Het contact met de Koerden is tot stand gekomen via een ex-medewerker van de stadsradio, die als buitenlands vertegenwoordiger van het front optreedt.

Het front kon zich niet permitteren bij commerciële bedrijven voor honderdduizenden guldens apparatuur te kopen. De radiozender is gebouwd door technici van de op ideële leest geschoeide stadsradio. De televisiezender is gekocht van een piratenstation in Nederland.

Volgens M. Loeven, met negen anderen net terug uit Koerdistan, zijn het de eerste zenders die „fatsoenlijk” te ontvangen zijn. De groep is erg geschrokken van de situatie die ze heeft aangezien. In de regio heerst grote schaarste aan voedsel. Wegen en landbouwgronden zijn vernield en bossen worden omgehakt vanwege het gebrek aan brandstof.

Loeven: „De mensen hebben ons op het hart gedrukt in Nederland te vertellen hoe desastreus het VN-embargo voor de Koerden uitpakt. Saddam lijdt er niet onder. Hij zal er hoes niet door verdwijnen, maar de gewone mensen, onder wie de Koerden, zijn de klos.”

Turkije staakt aanvallen op Koerdische stellingen

ANKARA (Reuter, DPA) — Turkse vliegtuigen hebben zondag en maandag aanvallen uitgevoerd op bases van de Koerdische Arbeiderspartij (PKK) in de omgeving van de stad Hakurk in het noorden van Irak. Maandagmiddag zei minister-president Süleyman Demirel dat het doel van de operatie was bereikt en dat de acties waren gestaakt.

Zondagavond laat had Demirel al verklaard dat de bombardementen zijn volledige instemming hadden, omdat „we niet kunnen wachten tot onze soldaten gemarteld worden, en onze vrouwen en kinderen gedood”. Minister van Binnenlandse Zaken Ismet Sezgin verzekerde maandag dat in de streek rond Hakurk geen dorpen van Iraakse Koerden liggen.

Volgens het Turkse persbureau Anatolia zijn de „separatistische bandieten” — de term die de regering gebruikt voor aanhangers van de PKK — grote verliezen toegebracht. Van eventuele doden of gewonden bij het Turkse leger werd geen melding gemaakt.

de Volkskrant

Koerden

HET STAKEN van de wapenexport naar Turkije door Duitsland is een verstandig besluit. De Duitse regering heeft wapens en munitie van het voormalige DDR-leger aan NATO-partner Turkije geleverd. Ankara heeft toegegeven pantservoertuigen uit Duitsland tegen de Koerden te hebben ingezet. De Duitse regering wil terecht elke schijn van steun aan de onderdrukking van de Koerden vermijden.

Het stopzetten van de wapenleveranties aan Turkije is echter niet voldoende. De Conferentie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (CVSE) moet zo spoedig mogelijk waarnemers naar zuidoost-Turkije sturen om te onderzoeken wat de afgelopen week in Koerdische steden en dorpen is gebeurd. Ooggetuigen hebben verklaard dat zaterdag tijdens het traditionele Koerdische Nieuwjaar Turkse veiligheidstroepen hebben geschoten op ongewapende Koerden die demonstreerden voor onafhankelijkheid. Deze bloedige schietpartij vormde het begin van een grootscheepse actie van de Turkse strijdkrachten tegen de guerrillastrijders van de marxistische Koerdische Arbeiderspartij (PKK), waarbij kennelijk de burgerbevolking niet werd ontzien.

Zowel de Turkse regering als de PKK is verantwoordelijk voor de escalatie van het geweld. De extreem-linkse PKK strijdt voor een onafhankelijk Koerdistan en deinst niet terug voor terreur. Ofschon zeker niet alle Koerden de methodes van de PKK billijken, krijgt het streven naar onafhanke-

lijkheid steeds meer steun. Het ontstaan van steeds meer nieuwe staten heeft de Koerden kennelijk nieuwe hoop gegeven. Bovendien weten de Koerden dat zij van de Turkse regering bitter weinig hebben te verwachten.

Ankara onderdrukt elk streven naar onafhankelijkheid en heeft zelfs lange tijd het bestaan van een grote Koerdische minderheid botweg ontkend. Pas na de Golfoorlog besloot president Özal de Koerdische taal toe te laten. De nieuwe premier Demirel erkende dat de ruim tien miljoen Koerden een „eigen etnische groep” vormen, maar dit verhinderde niet dat de luchtaanvallen op Koerdische dorpen en stellingen in noord-Irak werden hervat.

Geweld vormt geen oplossing voor het Koerdische probleem. De PKK kan met terreur haar doel niet bereiken. Wraakacties van het Turkse leger zullen slechts leiden tot een verdere radicalisering van de Koerden.

Het meest tragische is dat als de Koerden blijven vasthouden aan een eigen staat, er ook politiek nauwelijks een oplossing is. Turkije, Irak, Iran en Syrië — de landen waar de Koerden wonen — zullen het wel nooit eens worden over een onafhankelijk Koerdistan.

Dit betekent dat alleen culturele autonomie en regionaal zelfbestuur haalbaar zijn. Hoe eerder de Koerden en de Turkse regering hierover gaan praten hoe beter. Maar de grote vraag is of zij nog in staat zijn hun standpunten aanzienlijk te matigen.

28-3-91

19

Volkskrant 10/11/91

Volkskrant 27 maart 1991

Bonn stopt levering wapens aan Turkije na aanval op Koerden

Van onze correspondent
WILLEM BEUSEKAMP

BONN — De Duitse regering heeft donderdag alle wapenleveranties aan NAVO-partner Turkije stopgezet. Bonn beschikt over aanwijzingen dat Duitse wapens door het Turkse leger zijn ingezet tegen de Koerdische bevolking in het Zuidoosten van Turkije. Volgens minister Genscher van Buitenlandse Zaken schenden de Turken de mensenrechten en wordt het NAVO-verdrag overtreden.

Genscher verklaarde gisteren in Weimar dat de Turkse acties zo snel mogelijk op het hoogste niveau binnen de NAVO, de Europese Gemeenschap en de CVSE (Conferentie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa) moeten worden besproken. Turkije hoopt op een volwaardig lidmaatschap van de EG, maar komt daarvoor niet aanmerking zolang de mensenrechten worden geschonden.

De Turkse zaakgelastigde werd opnieuw op het ministerie van Genscher ontboden. Staatssecretaris Dieter Kastrup had liever ambassadeur Onur Oymen ontvangen, maar die bevindt zich al zes dagen in Ankara. Volgens enkele Turkse media is hij door zijn regering teruggeroepen uit protest tegen aan-

houdende aanslagen in Duitsland op Turkse instellingen. Een regeringswoordvoerder in Ankara verklaarde dat Oymen zich „voor consultatie inzake Europese zaken” in Turkije bevindt.

Uit protest tegen de aanhoudende beschietingen van Koerden hebben militante aanhangers van de Koerdische Arbeiderspartij (PKK) gisteren opnieuw talrijke Turkse eigendommen vernield. In Dortmund werd een Turkse bank opgeblazen. Ook in München, Hannover, Stuttgart en Hamburg werden met dynamiet aanslagen gepleegd op vestigingen van Turkse banken en reisbureaus. De partijkantoren van CDU, FDP en SPD in Bonn werden enkele uren geblokkeerd.

In de Bondsrepubliek wonen circa 1,6 miljoen Turken, onder wie 360 duizend Koerden die de Turkse nationaliteit hebben. Nog eens 40 duizend Koerden komen uit andere landen. Als gevolg van de aanhoudende gevechten in hun geboorteland zijn vorig jaar 24 duizend Turken en Koerden naar Duitsland gevlucht. Over de laatste tien jaar gerekend hebben 180 duizend Turken en Koerden in Duitsland asiel gevraagd.

Duitsland is de voornaamste wapenleverancier van het Turkse leger alsmede de grootste handelspartner. Vorig jaar verstrekke Bonn in totaal 285 miljoen mark aan kredieten. Het parlement moet nog besluiten over een krediet van 212 miljoen voor dit jaar en 1993.

Vanaf medio jaren zestig kocht Turkije Duitse wapens ter waarde van 5,5 miljard mark. De laatste zendingen zijn voor een belangrijk deel geschonken. Vorig jaar, vlak voor het uitbreken van de Golfoorlog, werden de eerste wapens uit het bestand van het voormalige Oostduitse Volksleger (NVA) naar Turkije verscheept.

Aan deze leveranties gingen enkele diplomatieke ruzies vooraf, omdat Bonn volgens de Turkse regering te laat reageerde op de dreiging die voor Turkije van Irak zou uitgaan.

Zie verder pagina 4, kolom 7

Turkije valt bases Koerden aan om offensief voor te zijn

ANKARA (Reuter) — Turkse gevechtsvliegtuigen hebben de afgelopen twee weken in het besneeuwde zuidoostelijke berggebied luchtaanvallen uitgevoerd op bases van Koerdische rebellen. De aanvallen lijken onderdeel van pogingen de Koerden zware slagen toe te brengen voordat zij in de lente een offensief beginnen. Dit heeft een hoge officier donderdag verklaard.

Zo'n grootscheeps offensief werd dinsdag voorspeld door de minister van Binnenlandse Zaken, Ismet Sezgin. Hij zei dat Turkse veiligheidstroepen proberen plannen te dwarsbomen van de Koerdische Arbeiderspartij (PKK), die in het voorjaar een militair offensief gepaard zou willen laten gaan met een grootschalige volksopstand in het zuidoosten.

De officier, die anoniem wilde blijven, zei dat bij de luchtaanvallen in de afgelopen twee weken aan de PKK zware verliezen zijn toegebracht. Hij gaf geen aantallen.

Turkse Sikorski- en Cobra-helikopters hebben sinds 8 januari tientallen missies uitgevoerd. Indien mogelijk werden gevechtsvliegtuigen gebruikt. De Turkse legerleiding heeft geen extra troepen ingezet in het zuidoosten, waar de PKK de strijd aanbindt met 30 duizend man legertroepen, 35 duizend paramilitaire gendarmes, 30 duizend politiemansschappen en 30 duizend man dorpsmilities.

Turkse dagbladen schatten de verliezen onder de Koerden tussen honderd en vijfhonderd doden. Sinds PKK-leider Abdullah Ocalan in 1984 een oorlog begon voor een onafhankelijke staat Koerdistan in het zuidoosten zijn meer dan 3.300 mensen om het leven gekomen. In het gebied woont vermoedelijk de helft van de naar schatting tien miljoen Turkse Koerden.

De nieuwe Turkse premier Demirel heeft de Koerden in het verarmde gebied verbetering van hun situatie beloofd. Hij bezwoer tevens de PKK, die kampen en bases heeft in Syrië, Libanon en Irak, te verslaan.

Vanuit een vliegtuig worden hulpgoederen gedropt voor de Koerdische vluchtelingen in het grensgebied tussen Irak en Turkije.

Foto Frits

Vk. 10-1-92

Frits Meijst krijgt Zilveren Camera voor foto's van Koerden

Van onze verslaggever

UTRECHT — Freelance-fotograaf Frits Meijst heeft de Zilveren Camera 1991 gewonnen. Net als in 1989 ging de prijs naar een serie in plaats van één afzonderlijke foto. Meijst won de prijs met een serie over Koerdische vluchtelingen die hij in april 1991 maakte op de grens tussen Irak en Turkije. Wubbo de Jong van Het Parool werd uitgeroepen tot fotojournalist van het jaar.

De winnaars werden donderdag in Utrecht bekendgemaakt. In het juryrapport wordt de serie van fotograaf Meijst (23) geroemd om de indringendheid, integriteit en techniek ervan.

Wubbo de Jong, fotojournalist van het jaar, onderscheidt zich volgens de jury doordat hij zijn sociale bewogenheid sterk tot uitdrukking brengt in zijn fotografie. Zijn serie over Aids-kinderen in Roemenië wordt gezien als een hoogtepunt. Vorig jaar won De Jong de Zilveren Camera met een foto van de thuiskomst van een Roemeense soldaat.

Dit jaar stuurden 301 fotografen hun werk in (in totaal 3609 foto's en dia's). Volgens de jury van de Zilveren Camera waren met name de categorieën Buitenland Nieuws en Buitenland Features sterk vertegenwoordigd.

Turkse luchtmacht beschiet wijk in Koerdische stad Sirnak

ANKARA (AFP, DPA, Reuter) — De Turkse luchtmacht heeft dinsdag een wijk van de Koerdische stad Sirnak vanuit de lucht beschoten. Tegelijkertijd omsingelden militairen met pantservoertuigen Sirnak, in het zuidoosten van Turkije op 40 kilometer van de grenzen met Syrië en Irak.

Gisteravond was de sfeer in de stad nog zeer gespannen. Soldaten doorzochten woningen op wapens. De regering had bevolen dat die voor dinsdagmiddag moesten zijn ingeleverd. Tientallen inwoners zijn verdacht worden van deelname aan het Koerdische verzet zijn ondervraagd.

Premier Demirel zei dinsdag dat de Turkse strijdkrachten de situatie in het gebied onder controle hebben. Na hevige gevechten tussen de Turkse veiligheidstroepen en eenheden van de Koerdische Arbeiderspartij PKK in het zuidoosten van Turkije van de afgelopen dagen, zou de strijd dinsdag

zijn geluwd. In de stad Cizre zou het de hele dag rustig zijn gebleven.

Uit protest tegen het optreden van het Turkse leger heeft een commando van de terreurorganisatie Dev-Sol, die nauw samenwerkt met de PKK, gisteren in Istanbul een bus met agenten van de Turkse inlichtingendienst MIT onder vuur genomen. Daarbij kwamen twee agenten om het leven en raakten er zeven gewond.

In verschillende Europese steden demonstreerden Koerden tegen de gebeurtenissen in Zuidoost-Turkije. In de Duitse stad Wiesbaden raakten vijf mensen gewond, toen onbekenden een brandbom gooiden naar een Turkse bank. In Keulen richtten tientallen Koerden met ijzeren staven en hamers zware vernielingen aan in twee Turkse banken. De televisiezender ZDF in Bonn werd bezet door demonstranten die eisten dat onafhankelijke waarnemers naar Turkije gestuurd zouden

worden. Volgens de Duitse autoriteiten heeft de Koerdische Arbeiders Partij ongeveer 3500 leden in Duitsland.

Bij de Turkse ambassade in Londen kwam het dinsdag tot een handgemeen tussen politie-agenten en naar schatting tweehonderd Koerdische demonstranten. Een demonstrant en een agent raakten gewond, zeker tien Koerden werden gearresteerd. De demonstranten gooiden stenen naar de Turkse ambassade en beschuldigden de Turkse regering van „volkerenmoord”.

Rond de dertig Koerden hielden in Parijs de hal van het Franse dagblad Libération enige tijd bezet. De demonstranten wilden „de Fransen wijzen op de situatie van de Koerden in Turkije”, zei een woordvoerder. De Koerden verlieten het pand, nadat hen was toegestaan de fax te gebruiken om verklaringen te verspreiden. In Parijs werden ook de ramen van de Turkse ambassade ingeslagen.

Volkscrant 25/3/92

Saddam stelt nieuwe eisen aan opheffen blokkade

ARBIL (Reuter) — De onderhandelingen tussen de Koerden en Saddam Hussein over beëindiging van de voedsel- en brandstoffblokkade van Noord-Irak zijn vastgelopen, omdat Saddam nieuwe eisen heeft gesteld. Dat hebben Koerdische woordvoerders meege-deeld.

Bagdad zou hebben geëist dat het Iraakse leger en de politie kunnen terugkeren naar Noord-Irak, dat voor het grootste deel in handen is van de Koerden.

De Koerden hebben de Verenigde Naties gevraagd het bestuur over Koerdistan op zich te nemen, met name over de oliestad Kirkuk. Dan zouden ze kunnen beginnen met de export van olie naar Turkije. Met de opbrengst kunnen voedsel en medicamenten voor de Koerdische bevolking gekocht worden. Het leger laat inmiddels weer de helft van het voedsel en een kwart van de brandstof door die vóór de blokkade naar Noord-Irak werd gestuurd.

Volkscrant 6-1-92

Iraakse leger bombardeert stad in Koerdistan

NICOSIA (AP) — Het Iraakse leger heeft volgens de Patriotische Unie van Koerdistan (PUK) vrijdag de Koerdische stad Kifri gebombardeerd. Daarbij zouden vele slachtoffers zijn gevallen onder de burgerbevolking.

PUK spreekt van een escalatie van het Iraakse militaire optreden tegen de Koerden in het noorden van Irak. Kifri, een grote stad, ligt in het zuiden van de door de Koerden gecontroleerde bergstreek. De stad herbergt honderden vluchtelingen uit dorpen in de directe omgeving.

De bombardementen komen twee dagen nadat de Iraakse president Saddam Hussein de Koerden waarschuwde geen banden met Westerse mogendheden aan te gaan omdat zij de Koerden aansporen oppositie te voeren. Volgens een PUK-woordvoerder bereidt Saddam een groot militair offensief voor. Eerder deze week trachtte een legermacht van acht tanks tot Kifri door te dringen.

Volkscrant 14/3/92

Koerdenleider Barzani uit kritiek op VN en Westen

WASHINGTON/LONDEN (AP, DPA, Reuter) — De Koerdische opstandelingenleider Massoud Barzani heeft de Verenigde Naties en het Westen zondag „onverschilligheid” verweten ten aanzien van het lot van de Iraakse Koerden. Hij zei dat het Westen het gevaar loopt alle verworvenheden van de gewonnen Golfoorlog te verspelen als het er niet in slaagt een politieke oplossing naderbij te brengen die de Koerden autonomie garandeert in een democratisch Irak.

De leider van de Democratische Partij van Koerdistan (DKP) zei dit in een interview met het Britse weekblad The Observer. Volgens Barzani is de tragedie van de Koerden „nog niet voorbij”, ondanks verbetering van het lot van de vluchtelingen door internationale hulp en de besprekingen met de regering in Bagdad.

Barzani verweet het Westen met name „onverschilligheid” over het uitbreken van de Koerdische opstand na de militaire nederlaag van Saddam Hussein. De Verenigde Naties houden zich volgens hem te veel bezig met problemen op de korte termijn, terwijl de „wereldgemeenschap toch de middelen moet hebben om de Koerden te beschermen en ze te helpen bij de wederopbouw”.

Barzani verwees daarmee naar de economische blokkade die het Iraakse leger sinds 23 oktober handhaaft tegen de vier miljoen Koerden in Noord-Irak. De blokkade noemde hij strijdig met de geest van VN-resolutie 688, waarin de onderdrukking van de Koerden wordt veroordeeld. De situatie is intussen zo verslechterd, aldus Barzani, dat een hongersnood moet worden gevreesd. De Koerden worden tot juni nog tegen Iraakse aanvallen beschermd door westerse vliegtuigen die in Turkije zijn gestationeerd.

De coördinator van de VN voor humanitaire aangelegenheden, Saddrudin Aga Khan, zegt in een interview met het Franse blad Journal du Dimanche dat de inflatie en de tekorten in Irak als gevolg van het VN-embargo heeft geleid

tot een versterking van de band tussen de bevolking en president Saddam. Over de VN-hulpprogramma's zegt hij dat „veel middelen worden verspild”. Hij zei dat diefstal en andere vormen van criminaliteit enorm zijn toegenomen. „De mensen vermoorden elkaar voor voedsel”. Aga Khan voegde eraan toe dat het beschikbare voedsel redelijk eerlijk wordt verdeeld.

Het Amerikaanse blad US News and World Report schrijft dat de Verenigde Staten in de laatste uren van de Golfoorlog hebben geprobeerd de Iraakse president Saddam Hussein te doden. In het nummer van deze week meldt het blad dat op 27 februari twee gevechtswaerpenwerpers van het type F-111F zware precisiebommen gooiden op een bunker waarin, zo werd vermoed, Saddam Hussein zich bevond.

De bommen zouden na het begin van de Golfoorlog speciaal zijn ontworpen om de best geconstrueerde Iraakse bunkers te vernietigen.

Een woordvoerder van het ministerie van Defensie, kapitein Susan Strednansky, zei vrijdag: „Het is nooit onze politiek geweest om individuen tot doelwit uit te kiezen. Wij doen dat niet.” Het ministerie gaf wel toe dat de bommen in de laatste nacht van de Golfoorlog werden gebruikt. Het vermoeden van buitenlandse staatshoofden is verboden in een presidentieel besluit dat op 18 februari 1976 door president Ford werd ondertekend.

Een team van nucleair deskundigen van de Verenigde Naties is zondag begonnen met een nieuw onderzoek in Irak naar massavernietigingswapens. Specialisten zullen onderzoeken of Irak zich houdt aan de voorwaarden van het staakt-het-vuren waarmee de Golfoorlog werd beëindigd en de VN-resoluties.

Het tijdschrift Mednews dat om de twee maanden in Parijs verschijnt, berichtte de afgelopen week dat Irak bezig is met het herstel van een nucleaire installatie bij de stad Al-Atheer. Uit recente satellietfoto's zou blijken dat Irak „dag en nacht” aan de wederopbouw van het complex werkt.

8.1.92

de Volkskrant

VN doen oproep geld te storten voor hulp aan bevolking Irak

GENÈVE (DPA, AFP, Reuter) — Voor de voortzetting van het humanitaire hulpprogramma van de Verenigde Naties aan de bevolking van Irak is in de eerste helft van dit jaar 145,3 miljoen dollar (ongeveer 255 miljoen gulden) nodig. Dat heeft een VN-woordvoerder dinsdag in Genève medegedeeld.

In het bedrag is 42,2 miljoen begrepen voor handhaving van de vijfhonderd VN-vertegenwoordigers in Koerdistan. Zij zijn daar gestationeerd om het lot van de Koerdische vluchtelingen te verlichten. Volgens de VN-woordvoerder is het bedrag van 145,3 miljoen dollar het absolute minimum om de hulp aan de Koerden en de shi'ieten in Irak te kunnen voortzetten.

Op 13 januari worden de donorlanden tijdens een bijzondere zitting in Genève in de gelegenheid gesteld hun bijdragen voor het humanitaire programma van de VN in 1992 bekend te maken.

De Koerdische leider Massoud Barzani heeft tegen de Britse politicus Jeffrey Archer gezegd dat de Koerden schendingen van het VN-embargo tegen Irak oogluikend moeten toestaan, omdat zij de inkomsten uit heffingen op in- en export hard nodig hebben. Archer zei de kwestie van de boycot bij Barzani te hebben aangevoerd nadat hij met eigen ogen had gezien hoe honderden Turkse vrachtwagens met Iraakse olie naar huis terugkeerden.

Tijdens een persconferentie vertelde Barzani dat de Koerden de douanegelden nodig hebben om de ambtenaren en onderwijzers te betalen die als gevolg van het economische embargo van Irak tegen Koerdistan al drie maanden geen salaris meer krijgen. Naar schatting is 10 procent van de 400 duizend Koerden in Noord-Irak afhankelijk van salarissen en pensioenen van de Iraakse regering.

Volkskrant 13.1.92

VN-missie keert bezorgd terug van bezoek Irak

Volkshk
10.1.92

BAGDAD (AFP, Reuter) — De Iraakse regering is er niet in geslaagd om een speciale VN-missie ervan te overtuigen dat ze de mensenrechten naleeft. De VN-missie, onder leiding van de Nederlandse oud-minister Max van der Stoep, zei gisteren bezorgd te zijn te zijn omgekeerd dan te zijn vertrokken om Irak de aanklachten over massacuties en massale verdwijningen te heeft weten te ontzenuwen. Het is voor het eerst sinds de Golfoorlog dat een VN-missie voor de mensenrechten heeft toegelaten.

Van der Stoep zei na terugkeer van een vijfdaagse bezoek opvallend open te hebben ook harde gesprekken te hebben gevoerd met enkele ministers onder wie de premier Tareq Aziz over de verdwijningen en de executies. „Alle belangrijke problemen inzake schending van de mensenrechten zijn aan de orde geweest. De twee partijen hebben zich delijk en open uitgedrukt, maar we hebben niet altijd overeenstemming te bereiken”, aldus Van der Stoep.

De Iraakse regering heeft beloofd de aanklachten over executies en verdwijningen, waarover in november al rapport werd uitgebracht, te onderzoeken. De aanklachten gaan onder andere over de verdwijning van achtduizend Koerden, onder wie vrouwen en kinderen, die werden vorig jaar voor het laatst gezien in een Koerdisch kamp dat onder Amerikaanse controle stond van Iraakse soldaten. Daarnaast bezit de VN een lijst van

3500 personen die in de loop der jaren zijn verdwenen en een lijst van klachten over executies en martelingen die in opdracht van leger en regering werden uitgevoerd. Volgens Van der Stoep, die in februari officieel verslag zal doen, hebben de ministers niet ontkend dat er mensen zijn gemarteld. Aziz heeft verzekerd maatregelen te treffen om aan de martelingen een einde te maken. „Ik hoop dat Irak me hierover aanvullende informatie kan geven voordat ik mijn definitieve rapport opstel”, aldus Van der Stoep.

De VN-missie voerde behalve met vertegenwoordigers van de regering ook gesprekken met de Koerden in het noorden en de shi'ieten in het zuiden. De bevindingen van de missie kunnen van belang zijn voor het voortzetten van de sancties die tegen Irak zijn getroffen. De Verenigde Staten willen de sancties handhaven zolang Saddam Hussein in Irak aan de macht is, ondanks de toenemende honger onder de Iraakse bevolking.

Van der Stoep toonde zich bezorgd over de positie van ayatollah Abol-Qassem Mohammed Khoi, de hoogste shi'itische geestelijke in Irak. Volgens de regering Saddam is de 92-jarige geestelijke ernstig ziek. Van der Stoep constateerde tijdens een bezoek echter dat Khoi een gevangene is in zijn eigen huis. „Hij is niet ernstig ziek”, aldus Van der Stoep, die verder geen details wenste te geven.

Turkse agenten gedood in Iraaks Koerdistan

ISTANBUL (AFP, Reuter) — Bij een bom- ploes van twee bommen in een tiëbureau in het centrum van Istan- zijn dinsdagochtend twee doden en achtien gewonden gevallen. Vol- met de Iraakse Binnenlandse Zaken- heeft vorige week donderdag gezegd dat hij geen verkiezingen in Iraaks Koerdis- tan zal toelaten tenzij de Koerden hun- dekkingen verbieden met de wester- se landen die hen beschermen tegen mogelijke aanvallen van Irak.

De Iraakse minister van Defensie Ali Hassan al-Majied zei zondag dat het le- ger thans geen plannen heeft om de Koerden aan te vallen die het gebied boven de 36ste breedtegraad controle- ren. Al-Majied is een zwager van Sad- dam Hussein en was verantwoordelijk voor de giffgasaanval op Halabja op 16 maart 1988, waarbij ongeveer vijfti- zend Koerden om het leven kwamen.

Weging PKK
menen dat de explosies het wer- ren van de Koerdische afscheiding
Omwonenden raakten in paniek
ren staat in het Gayrettepe-district
Het vier verdiepingen tellende
zend mensen binnen
uur en om 10.00 uur, mogelijk twee
ment van de ontvoeringen, om
politiefuncties waren er op he-
werden zwaar beschadigd. Volgens
Het gebouw en omliggende pa-
te ontmanen.
den de in beslag genomen explos-
ontvoering toen deskundigen probe-
met de Iraakse Binnenlandse Zaken-
achtien gewonden gevallen. Vol-
zijn dinsdagochtend twee doden en
tiëbureau in het centrum van Istan-
ploes van twee bommen in een

Drie mensen gedood bij aanslag op markt in Iraaks Koerdistan

BAGDAD (Reuter) — Bij een bom- aanslag op een drukke markt in de stad Irbil in Iraaks Koerdistan zijn dinsdag drie mensen gedood en 27 gewond. De Koerdische leider Jalal Talabani heeft de regering in Bagdad verantwoordelijk gesteld. Na de aanslag zijn vier mensen gearresteerd, onder wie een Arabier en twee Koerden.

Het is de tweede bomaanslag binnen twee weken in het door Koerden gecon- troleerde noorden van Irak. In de stad Suleimaniyah werden op 6 maart vijf mensen gedood. Volgens een woord- voerder van de Partij van de Unie van Koerdistan in Washington probeert Bagdad met bomaanslagen de aanstan- de verkiezingen voor een Koerdisch parlement op 24 april te verstoren.

Zegslieden van de VN in het gebied zeiden dat er ook speculaties zijn dat de aanslagen het werk zijn van rivaliseren- de groepen in het Koerdische Front, een beweging die uit acht partijen bestaat. De Iraakse president Saddam Hussein heeft vorige week donderdag gezegd dat hij geen verkiezingen in Iraaks Koerdis- tan zal toelaten tenzij de Koerden hun- dekkingen verbieden met de wester- se landen die hen beschermen tegen mogelijke aanvallen van Irak.

De Iraakse minister van Defensie Ali Hassan al-Majied zei zondag dat het le- ger thans geen plannen heeft om de Koerden aan te vallen die het gebied boven de 36ste breedtegraad controle- ren. Al-Majied is een zwager van Sad- dam Hussein en was verantwoordelijk voor de giffgasaanval op Halabja op 16 maart 1988, waarbij ongeveer vijfti- zend Koerden om het leven kwamen.

20/1/92

ET LEVEN IS hard. Een jaar na de eclatante militaire overwinning Irak onder de bezielende leiding van Bush, trekt de overwonnen Saddam Hussein lange neuzen naar de overwinning van George Bush. Saddam is onbedachtzaam aan de macht, terwijl er zenuwachtigheid begint te groeien over de toekomst of Bush zal worden herkozen. Een jaar geleden nog „een man erger dan Hitler”, zou Bush, de Churvan van de Golfoorlog, wel eens politiek kunnen overleven.

Leven is niet alleen hard, maar ook nog onrechtvaardig. Maar er zit nog hoop tegen.

De vredesproces dat direct na de oorlog werd gereactiveerd door minister Baker en in oktober uitmondde in de eerste vredesconferentie van alle landen, ook in het Midden-Oosten, loopt vast.

Uitgesproken genoeg, nadat de Israëlsche regering in Washington bereid bleek de Palestijnen te verlaten en in één kam met de Palestijnen over substantiële kwesties wil gaan praten. Twee ex-nationalistische splinterpartijtjes, de regering-Shamir, waardoor de coalitie geen meerderheid meer heeft in het parlement. De onderhanden positie van de Israëlsche regering is nu vrijwel nihil geworden.

Twee partijtjes namen hun besluit om te wijzen op het feit dat de Israëlsche regering voorstellen had gedaan over de toekomstige status van de bezette gebieden. Geen nieuwe overigens, maar een herhaling van het autonomieplan voor de Palestijnen zoals dat is vastgelegd in de Camp David-akkoorden van

Washington moeten Bush en zijn medewerkers zich nu afvragen of de druk op Israël niet te groot is geweest en of het opschorten van de kredietlimieten aan Israël niet averechts heeft gewerkt. Met die garanties wilde de Israëlsche regering immers de opvang van Russische joden financieren die op bezette gebieden worden gehuisvest. Het gebrek aan Palestijnse autonomie en de nederzettingen blijkt duidelijk met elkaar in overeenstemming te brengen. Dat vinden de Verenigde Staten, de Palestijnen en de ex-nationalistische partijtjes in Israël om uiteenlopende redenen ook.

De vrees moet worden dat de politieke constellatie in Israël en de presidentsverkiezingen in de VS zullen leiden tot stopzetting van het vredespro-

Tekening David Levine

Saddam kan campagne Bush flink verzieken

ces. De extremisten in Israël en een deel van de aanhang van premier Shamir mag dat als winst beschouwen, maar voor Bush is slecht nieuws. Bovendien is het koren op de molen van de radicalen in het Palestijnse kamp en nieuwe brandstof voor de intifada.

De Amerikaanse president, die gegeven de economische recessie binnenslands ook niet veel eer kan behalen, is elk succes welkom. Zeker nu het Golfeffect op zijn populariteit (toen ruim 90 procent nu minder dan 50) niet alleen is uitgewerkt, maar de meerderheid van de publieke opinie van mening is dat hij de jackpot heeft laten lopen: Saddam Hussein.

Pogingen de kiezers gunstiger te stemmen door het oorlogsdoel te definiëren in economische termen, het veiligstellen van de oliestroom, maakt vooralsnog geen indruk. Geconditioneerd door manier waarop Bush zelf het Golfconflict verengde tot een kruistocht tegen de persoon Saddam, blijven veel Amerikanen het falen of het slagen van de Operatie Desert Storm afmeten aan het lot van Saddam Hussein.

Met het Vietnam-trauma mogen de Amerikanen in de Golf dan wel militair hebben afgerekend, politiek gesproken is de situatie onbevredigend als destijds in Vietnam. Net als in 1975 valt het

moelijk uit te leggen waarom de militaire kracht niet heeft geleid tot de gewenste politieke afloop.

Bush kan intussen niet veel meer doen dan wijzen op de geslaagde *containment* van Irak en hopen dat de *roll back* van Saddam Hussein door de oppositie van Koerden, shi'ieten en anderen wordt voltooid. Hopen is misschien te zwak uitgedrukt, misschien wel bidden. Wat als de Iraakse leider het bijvoorbeeld in zijn hoofd haalt na juni, als de geallieerde veiligheidsgarantie aan de Koerden afloopt, opnieuw Noord-Irak binnen te vallen?

Zal dan een grote Amerikaanse strijdkracht, met of zonder steun van Arabische bondgenoten, opnieuw oorlog tegen Irak voeren? Zo niet, dan staat presidentskandidaat Bush te kijk als de machteloze leider van de enig overgebleven supermacht. Indien wel, dan moet vrijwel worden uitgesloten dat zo'n operatie plaatsvindt met goedkeuring van de Verenigde Naties. Tegen de achtergrond van de ontwikkelingen in de voormalige Sovjet-Unie en Joegoslavië zal er internationaal weinig animo bestaan om inbreuk te maken op de soevereiniteit van een VN-lidstaat.

Bij de eerste verjaardag van het begin van de Golfoorlog liet Bush weten dat de VS nooit alléén tegen Saddam Hussein ten strijde zullen trekken. Die opmerking was consistent met de juridische basis voor het militair optreden dat op 28 februari eindigde met stopzetting van de oorlog. De VN-resoluties voorzagen immers niet in het afzetten of fysiek elimineren van de Iraakse leider, al werd er in brede kring wel op gehoopt dat zulks het gevolg zou zijn.

De overweging om te stoppen en later het Iraakse verzet niet effectief te steunen, strookten met de alledaagse politieke afwegingen van een supermacht. Zoals de mogelijke „libanonisering” van Irak, de opdeling van het land tussen Arabieren, shi'ieten en Koerden en de appetijt die een machtsvacuüm zou hebben op de buurlanden die territoriale aspiraties koesteren. Er zijn geen nieuwe feiten waardoor die overwegingen niet meer geldig zijn. Vooralsnog kan Bush alleen maar hopen dat de sancties van de VN zo effectief zijn dat ze Saddam afhouden van onaangename interventies in zijn verkiezingscampagne. Vergevingsgezindheid schijnt niet de grootste deugd te zijn van Saddam Hussein.

JORIS CAMELBEECK

Volkscrant 21-1-92